

Grip – A hasfelmetsző újabb áldozata

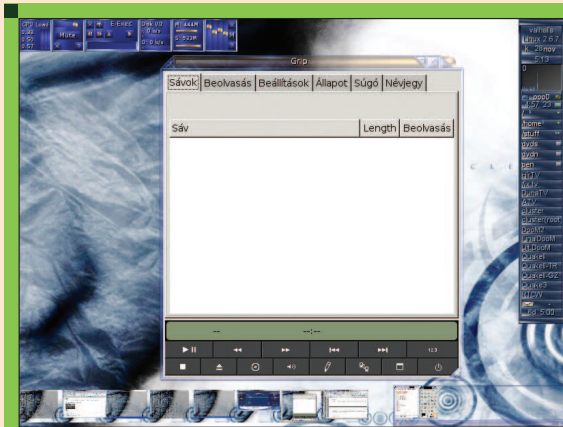
Biztosan sokan voltunk már úgy, hogy a CD-k folyamatos cserélgetését nyűgnek éreztük. Néha csak egy-egy dal miatt rakunk be egy lemezt, majd kivesszük, hogy egy másikat hallgathassunk. Ilyenkor jön a korszakalkotó megvilágosodás: alakítsuk át CD-nk tartalmát zenefájlokká és tároljuk tartalmát a merevlemezünkön! Hogy ez miként lehetséges, abban segítségünkre lehet a Grip, illetve ez a cikk.

Egy kis történelemóra...

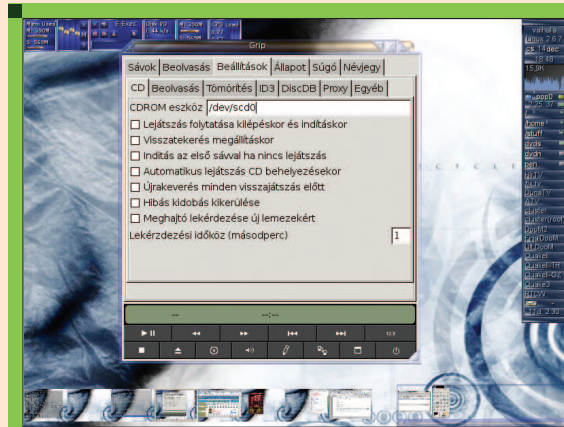
Mai világunkban a nagy helyet foglaló, illetve nehézkesen kezelhető tárgyak kora leáldozóban van. Efelől nincs kétségem, bár ez közel sem jelenti azt, hogy az „elavult” dolgok rosszak lennének. Mindenki mindenkiből egyre kisebbet akar, de persze azért ez a kisebb tárgy legalább kétszer annyit tudjon, mint az előző nagyobb változat. Hogy milyen tárgyakról is van szó? Nyilván triviális lehet a cikk bevezetőjéből adódóan. De egy kicsit kanyarodjunk el a *CD-ktől*, menjünk vissza a 60-70-es évekbe. Lehet, hogy nem mindenki tudja, de akkoriban még a számítógépek szobanagyságúak voltak, ráadásul a töredékét sem tudták annak, amit például egy - manapság inkább már csak szeméttelpeken megtalálható – *386-os*, vagy *486-os PC* tudott évekkel ezelőtt. Ahogy telt-múlt az idő, a gépek egyre kisebbek lettek, viszont a tudásuk egyre nőtt. Van, ami sosem változik, de a számítástechnika egy nagyon képlékeny ágazata korunknak. Természetesen nem azt mondom, hogy éveken belül majd valóság lesz a *Mátrix* vagy a *Terminátor*, de ki tudja. Rengeteg olyan fejlesztés történik, amiről nekünk, „földi halandónak” fogalmunk sincs. Persze nem csak a számítástechnikában, hanem például a zeneiparban is bődületes változások álltak elő. A fejlődést ott sem lehet megállítani. Igazából nem a zenei stílusokra gondolok

(amikből már újat kitalálni szerintem lehetetlen, legalábbis, ha valami újat kitalálnak, az gyorsan elsikkad és visszatérnek a klasszikus stílusok), hanem zenei adathordozókra, illetve zenék lejátszására alkalmas eszközökre. Gondoljuk csak el, hogy dédanyaink még lepukkant és mai szemmel nézve giccses, ősi gramofonokon hallgatták a kamarazenét, a jelenkor embere viszont már egy kisujnyi nyakba akasztható kütyüvel hallgathat szinte bármit, amit csak akar és ami a legfontosabb, akárhol. Tehát a gramofonok után jöttek a szintén bakelit lemezt lejátszó lemezjátszók, amikhez már külön hangfalakat lehetett csatlakoztatni. A 70-es és 80-as években új örület következett, mégpedig a kazettás magnó. A magnókazetta már jóval kisebb volt, mint a bakelit, ráadásul több adat (zene) fért rá. Praktikus megoldásnak tűnt akkoriban. Jómagam is magnókazettán nevelkedtem, még a 90-es évek közepén is a legfelkapottabb hanghordozónak számított. Amíg a kazetta élte virágkorát, addig nyugatról sunyin bekúszott hozzánk egy újabb és jóval drágább dolog. Ennek a neve *Compact Disc*, azaz rövidítve *CD* volt. Bizony, akkoriban ez még nagyon újnak számított és csak a kiváltságosok engedhettek meg maguknak *Hi-Fi tornyot*, melyben *CD-lejátszó* is volt. A *CD* jóval flexibilesebb (hogy azt ne mondjam: kompaktabb) volt mind a bakelitnél, mind a kazettá-

nál. Könnyű volt számokat váltani, nem kellett a tűt „sacperkábéra” tenni valahova, vagy az idők végezetéig tekereni. Ráadásul egy *CD* örök életű volt a lézertechnikának köszönhetően. A bakelit elkopott/eltört, a kazetta szalagja meg szintén elkopott vagy betekerődött. Ugyanígy, a diát és a 8mm-es szalagot felváltotta a videokazetta. Hogy egy kicsit visszakanyarodjak a számítástechnikához, bizony ott is jelentős változások voltak az adathordozókban. Kezdődött minden a lyukkártyával, majd jöttek a *DAT-kazetták* (szerintem a mai napig a legbiztonságosabb adathordozó, innen kapta a nevét a *.tar*, azaz *tape archive* nevű kiterjesztés). Később itt is megjelentek a magnókazetták, mivel a magnószalagra nem csak zenét, hanem bináris adatot is lehet rögzíteni. Jött a nagy és a kisfloppy, majd a számítástechnika is elért a *CD-k* korszakához. Manapság még mindig a *CD* korát éljük, ez a legnépszerűbb adathordozó. Viszont megjelent az *MD*, azaz *MiniDisc*, illetve a *DVD (Digital Versatile Disc)*, ami lassan, de biztosan át fogja venni a *CD-k* helyét a ranglistán, mivel azonos nagyságúak, viszont cirka 6x annyi adat fér rá. Jó pár éve a piacon vannak a *CD-* és *DVD-írók*, melyekkel üres lemezeket tölthetünk meg adattal. A számítástechnika fejlődése lehetővé tette, hogy feltalálják a zenefájlokat. Természetesen már a *Commodore-os* időkben is voltak zenefájlok (az úgynevezett *SID* fájlok),

■ 1. ábra Grip indítás után

■ 2. ábra CD-beállítások

de ezek kezdetleges *beep-ekből* összeállított számítógépes zenék voltak (ettől függetlenül mindannyian szerettük/szeretjük őket).

Pár éve elérkeztünk abba a korba, amikor már teljesen mindegy, hogy milyen zenei vagy egyéb analóg vagy digitális adathordozóink vannak, mivel ezeket nem szükséges használnunk a rajtuk lévő zenék/filmek lejátszásához. A számítógép úgymond a zeneiparban is átvette a hatalmat, így egyeduralomra tört, tehát mondhatni egy univerzális média-lejátszóvá vált.

Rengeteg fajta úgynevezett digitalizáló módszer létezik, például külön programok videokazetták digitalizálására (a rajtuk lévő adat számítógépre mentésére). Mi most egy olyan *linuxos* programot fogunk megismerni, ami lehetővé teszi azt, hogy zenei *CD-ink* tartalmát a számítógépünk merevlemezére helyezzük valamilyen zenefájl-konverzió segítségével.

CD-ripperek

A címben szereplő haszfelmetsző (ripper) most kivételesen nem hasakat, hanem *CD-eket* „szabdál”. Persze ezt csak képletesen kell érteni, semmi bajuk sem lesz. A *CD-ripperek* a lemezen található dalokat alakítják át *WAV-formátumba*, majd ezekből egy kódoló segítségével egy kisebb méretű zenefájl kapunk. A rippelés általában a *cdda2wav* vagy a *cdparanoia* programok segítségével történik (persze ez *Linux* alatt értendő). Jómagam még az ósrégi *windowsos* időkben találkoztam először a *CD-ripper* fogalmával, a nevezett program

pedig az *Alto MP3 Maker* névre hallgatott. Ez az alkalmazás még csak *MP3-akat* tudott készíteni a *CDDA* fájlokból. Azóta változtak az idők és az igények, megjelentek újabb formátumok, tehát a *CD-ripper* programoknak is változniuk kellett. *Windows-ra* számtalan ilyen alkalmazást találhatunk, némelyikük *shareware* (fizetős), némelyik *freeware* (ingyenes). *Linux* alatt már nincs ekkora felhozatal.

Itt minden ingyenes, ráadásul minden konzolparancsokon alapszik. Van néhány jól bevált konzolos program, melyekre különféle – az egyes grafikus környezetekhez illő – skineket (felületeket) húznak. Ezek egyike a *Grip*.

Grip

A *Grip* egy *linuxos CD-lejátszó*, illetve *CD-ripper* program a *Gnome desktop* részére. Ebből rögtön kiderül,

hogy a felülete *GTK-s*, ami egy homogén, egyszerű, ámde nagyszerű kinézetet biztosít számunkra. Természetesen, mint azt már megszokhattuk, ez nem jelenti azt, hogy más grafikus felület alatt ne használhatnánk. A jelenlegi legfrissebb verzió a 3.3.1 (ez a fejlesztői változat), ami a *Grip* hivatalos oldaláról letölthető. Ezt a <http://nostatic.org/grip/> webhelyen találjuk. Innen akár a stabil, 3.2.0-s verziót is magunkévá tehetjük. Érdekes módon a honlapról kizárólag *RPM-ben*, illetve forráskódban tölthető le a program, de azért ne keseredjünk el, mivel minden nagyobb disztribúció tartalmazza.

Az alkalmazás érdekessége, hogy tartalmazza a *cdparanoia* nevű programot, ezen felül még néhány extra funkciót is tartalmaz, amelyekről majd később fog szó esni.

Telepítés

Mivel a *Grip* majdnem minden nagyobb terjesztés része, ezért gyerekjáték a telepítése. Például *Debian GNU/Linux* alatt az

```
apt-get install grip
```

paranccsal, illetve *Mandriva* alatt az

```
urpmi grip
```

paranccsal telepíthető. Persze ezt forrásból is elvégezhetjük, de ebben az esetben vigyázzunk a függőségekre, illetve tüzetesen olvassuk el a forráshoz csatolt *INSTALL* és *README* fájlokat.

Használat

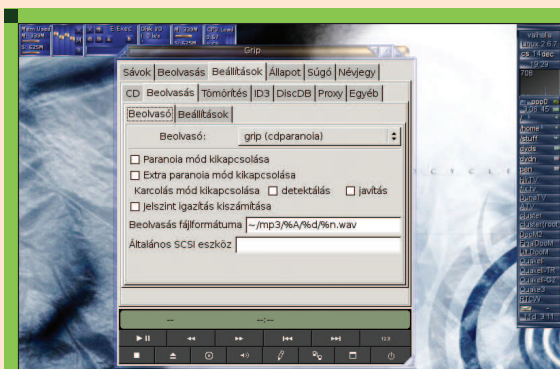
Telepítés után programunk – jó esetben – szépen bekerül a grafikus környezetünk menüjébe, tehát innen indíthatjuk. Ha ez mégsem történne meg, akkor indíthatjuk a *Grip-et* bármelyik xterminálból (*konsole*, *eterm*, *rxvt*, *xterm*, *aterm*, stb.) is a

```
grip
```

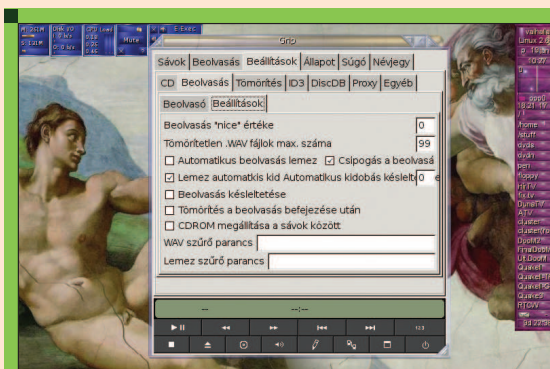
parancs begépelésével.

Kezelés és funkciók

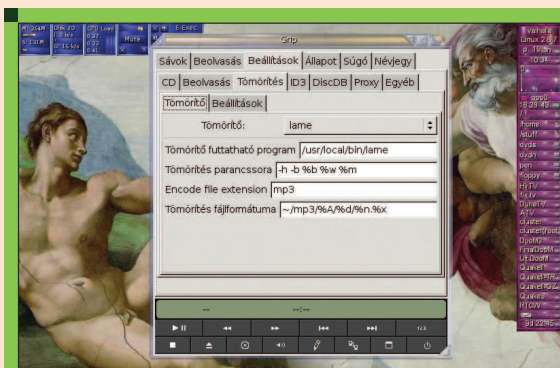
Lássuk akkor, hogy mit is tud a *Grip*. Mint már említettem, ez egy *CD-lejátszó*, illetve *CD-ripper* alkalmazás egyben, amit végtelenül egyszerű kezelni

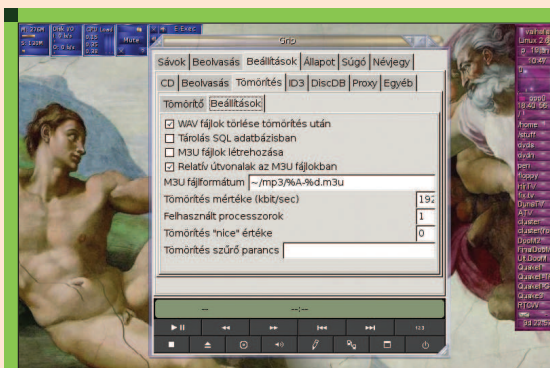
■ 3. ábra Beolvasó beállítása

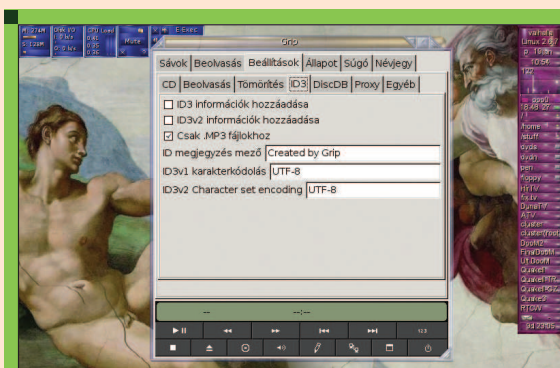
■ 4. ábra Beolvasó konfigurálása

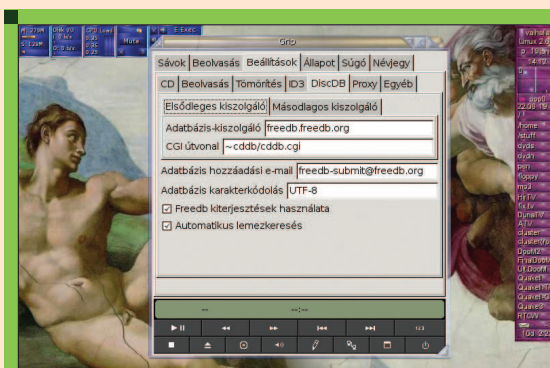
■ 5. ábra Tömörítőprogram beállítása

■ 6. ábra Tömörítő konfigurálása

■ 7. ábra ID3-Tag-ek finomhangolása

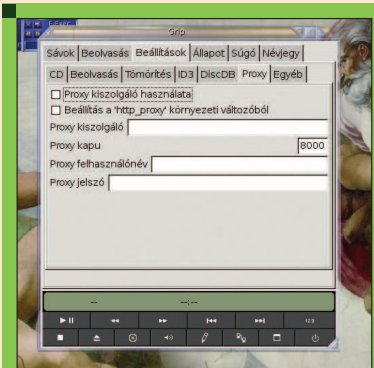

■ 8. ábra DiscDB beállítások

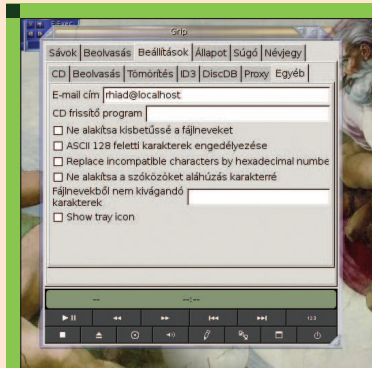
a kezdőbb felhasználóknak is. Az egész lényege a beállításokon múlik, melyeken szinte semmit sem kell változtatnunk a „gyári” alapértelmezetthez képest. Nézzük a *CD-lejátszóra* vonatkozó beállításokat. Ezeket a *Beállítások* fülön találhatjuk. Az első alfül, ami az ábrán látható, a *CD-beállításainkat* tartalmazza. Legfontosabb dolog, hogy helyesen adjuk meg a *CD-ROM* eszköz

nevét, amelyen keresztül fogjuk lejátszani lemezeinket. Ez minden esetben */dev/eszköznev* alakú. Többféle finomhangolásra is lehetőségünk nyílik itt, többek között: automatikus lejátszás, új *CD* behelyezése után automatikus meghajtólekérdezés, leállítás után a lemez elejére ugrás, stb. Mind-mind kényelmi funkciók, melyeket nem taglalnék részletesen, mivel egyértelműek.

A második alfülre lépve a *CD-beolvasó* program beállításaival találjuk szembe magunkat. Többféle beolvasó közül választhatunk, mint például *cd-da2uav*, *cdparanoia*, *grip (cdparanoia)*. Ez utóbbi automatikusan be van építve a *Gripe-be*, ajánlott ezt használni. Itt extra parancsokat is megadhatunk. A beolvasó beállításait az „alfül alfülén” tehetjük meg.

■ 9. ábra Proxy-beállítások

■ 10. ábra Egyéb beállítások

■ 11. ábra Zenei CD lejátszása

Az ábra magáért beszél. Beállíthatjuk, hogy az *audiocd-ek* beolvasása késleltetve legyen (így biztosan be legyen olvastva), illetve a kevés helyen rendelkezőknek nagy segítség lehet a tömörítetlen *WAV-fájlok* számának megadása.

A tömörítővel kapcsolatos beállítások a harmadik alfülön találhatók. A *gnormalize*-ről szóló cikkemben már mindent leírtam az *audiofájlok* tömörítéséről. A *Grip* is ezen programokat használja, tehát például *WAV-ból MP3-at* a *LAME* nevű program csinál, és így tovább.

Ezen a fülön ezen programok elérési útját és egyéb parancsait adhatjuk meg. Megjegyezném, hogy a *Grip* egy remekül előrekonfigurált program, ami azt jelenti, hogy jó esetben nekünk semmit sem kell állítanunk, minden megy magától is.

A tömörítőknél is van konfigurációs paneljük.

Ez talán a legfontosabb rész a beállítások közül, ugyanis itt adható meg a meg a tömörítés minősége, azaz a bitráta. *MP3-nál* az úgynevezett „jó” minőség 128 kbit/sec-től kezdődik. Az „igen jó” minőség a 192-es bitráta-tól kezdődik, a „tökéletes” hangminőség pedig a 320 kbit/sec.

A *Grip*, mint minden valamirevaló hasonszóró alkalmazás, képes az *ID3-Tag-ek* kezelésére.

Ezen beállításokban sincs semmiféle ördögösség, bárki ki tudja tapasztalni egymaga is.

Soron következő beállítófülünk nem más, mint a *CDDB* (*Grip*-beli nevén *DiscDB*) beállításai.

Ez a kis program egy netes adatbázisból kérdezi le a lemezen található dalok címeit. Érdekes az alapértel-

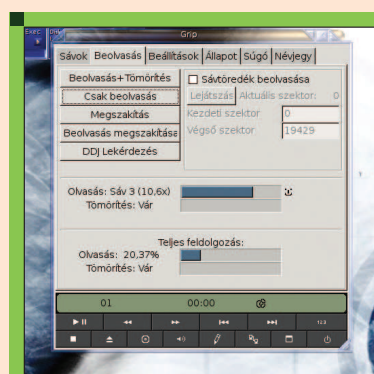
mezett beállításokat meghagyni (☞ *freedb.org*). Ha kedvünk szottyan, használhatunk *proxy-t* is, illetve egyéb célszerű és praktikus dolgokat is eszközölhetünk a legutolsó beállítófülön.

Ezek mind opcionális és triviális beállítások. Mindenki cselekedjen önmaga kénye-kedve szerint.

„No ezze’ is megvónánk” – mondta a róka, mikor az utolsó csirkecsontot is lenyelte. Végre elkezdhetjük használni a programunkat.

Az érdemi részben vizsgáljuk először a lejátszást. A beállítások előtt volt szó a *Grip* indításáról (2. ábra). Ez a felület egyben a lejátszónk is. Amennyiben a konfiguráció során helyesen adtuk meg a *CD-eszköz* nevét, akkor egy zenei lemez behelyezése után egyből megjelenik a lejátszólista.

Alul találhatóak a navigációhoz szükséges gombok, gyerekjáték használni. A *ripper* funkció már kissé bonyolultabb, de ez sem „egy nagy vaszisztdasz”. Ehhez szintén szükség van az előbb említett *zenei CD-re*, illetve a lejátszólistára. Minden egyes dalcím előtt található egy kis négyzet, mely kipipálható. Ezek arra szolgálnak, hogy kijelölhessük a „rippelendő” dalokat. Miután ezt megtettük, nyissuk meg a *Beolvasás* nevezetű fület. Többfajta lehetőség közül választhatunk: beolvasás és tömörítés egyszerre, csak beolvasás, megszakítás, stb. Jelen esetben a beolvasás azt jelenti, hogy a lemezen található *CDDA* fájlokat a program (egy másik program segítségével) *WAV-fájllá* alakítja. A tömörítés pedig annyit tesz, hogy a már átalakított *WAV-okat* egy tömörítő (lásd *gnormalize* cikkem) segítségével egy újabb zenefájllá alakítja.

■ 12. ábra A „rippelés”

Ha gyenge processzonnal rendelkezik a gépünk, akkor mindenképp külön végezzük el a beolvasást és a tömörítést, azonban egy cirka 1 GHz-es *Celeronnal* felszerelt masina már nagyjából bírja a gyűródést. Végezetül megemlíteném az *Állapot* nevű fület, mely a *Grip* által használt konzolparancsok kimenetét mutatja folyamatosan. Ezt tanulmányozva talán jobban megismerhetjük ezt a nagyszerű kis összetett programot. Ne felejtjük el, hogy ezt az alkalmazást nem kalózkodásra találták ki. Csak arra használjuk, amire feltétlenül szükséges, és vigyázzunk, hogy ezzel másoknak kárt ne okozzunk.

Apagyi György, (killall)
(killall@root.hu)

25 éves, jelenleg az ELTE programozó matematikus szakán másodéves hallgató. Hobbija a zene (gitározás), az olvasás (Stephen King) és a számítástechnika (Linux, Unix, VMS).